

Антоніна АНІСТРАТЕНКО,
ВДНЗ України «Буковинський державний
медичний університет», Чернівці (Україна)

Antonina ANISTRATENKO,
Higher State Educational Establishment
of Ukraine «Bukovinian State Medical University»,
Chernivtsi (Ukraine),
oirak@bsmu.edu.ua
ORCID ID 0000-0003-1984-4441

МОДЕЛЬ НАЦІОНАЛЬНОГО ГЕРОЯ
УКРАЇНИ ЯК ІСТОРІОГРАФІЧНИЙ
РЕЗУЛЬТАТ

MODEL OF THE NATIONAL CHARACTER
IN UKRAINE AS A HISTORIOGRAPH-
ICAL RESULT

Ключевые слова: история, историография, альтернативная история, национальный герой, литературоведческая модель, современная литература.

Анистратенко Антонина. Модель национального героя Украины как историографический результат.

Разница между национальной и государственной историей в мировом масштабе существует достаточно существенная, и она заключается в основе альтернативизма и поле альтернатив исторической онтологии и исторической интерпретации. Итак, реконструкция осуществляется в поле альтернативной истории, ведь осуществляется она при серьезных разногласиях между национальной и государственной историей Украины. Какая антипрограмма мешает альтернативным историям встроиться в настоящую историю нашего отечества? На этот вопрос пытается дать ответ предлагаемая статья.

Вступ. Історія кожної нації та, частково, державна історія – це одночасно об'єкт та суб'єкт культурного процесу в цивілізаційному корпусі історичного, тобто часового, буття. Проте різниця між національною та державною історією існує досить істотна і вона полягає в підґрунті альтернативізму і полі альтернатив історичної онтології та історичної інтерпретації. Говорячи про альтернативність історії, наразі, маю на увазі історіографію національну та державну. Значеннєво різниця між згаданими двома історіями полягає у сутності початку. Ключовим питанням в історії нації є її походження і часовий відтинок людської цивілізації, в який конкретна нація/однотермінові з нею інші нації почала/почали себе/її ідентифікувати. Відправним пунктом історії державної переважно стає питання соборності – громадянської самоідентифікації та політичної незалежності. Транскультурне поняття національного героя в успішно розвинутих країнах, хоч це може здатися ірраціональним, належить до сфери державної історії, що в ідеальному сценарії, збігається з історією національною, хоча б у сенсі історичного моделювання.

Історіографія питання та джерельна база. Враховуючи специфіку історії України, про вказаний збіг історичних моделей не може бути й мови. Кожного разу, читаючи або говорячи про славетне минуле, нарратор має на увазі історію національну, адже історія державна, тобто така, що пов'язана з соборністю, не тільки не може вважатися доктриною історичного світогляду, але, часто, стає фантомом провокації та історичного маргінесу. Одна з найцікавіших праць з цього питання – монографія О. Галети «Від онтології до онтології: антологія як спосіб репрезентації української літератури кін. XIX – поч. XX століття»¹. Крім згаданої праці проблемою національного героя України в сучасній вітчизняній прозі займалися В. Даниленко, В. Агеєва, Т. Гундорова, Є. Сверстюк, К. Москалець та ін.

Основна частина. Відтак, суб'єкт історичного моделювання – національний герой - дістає онтологічне функціонування в полі національної історичної альтернативи: він завжди український національний герой і ніколи не національний герой України. Ці важелі історичного впливу тотожні тільки на перший

погляд, адже український національний герой може мати або не мати схвалення, натомість його можна одягати у певні риси і залучати до подієвості, формуючи когнітивні моделі історіографії.

Національний герой України натомість має валентність зі сполученням слів Герой України, що не тільки апелює до наративу існує Україна, яка має своїх героїв, але й співзвучна високій державній нагороді, що герменевтично містить сенс схвалення.

Ці програмові моделі ідеально працюють для історіографії та історії подієвого ряду, однак альтернативна історія, в полі національної чи державної історії, характеризується метою реконструювання, тобто усунення недостатнього компонента державної історії України, її якісної заміни на історію політичну.

Відтак, реконструкція здійснюється у полі альтернативної історії, наче у партизанському підпіллі, адже здійснюється вона за умови серйозної розбіжності між національною і державною історією України.

Яка ж антипрограмма заважає альтернативним історіям вбудуватися, якщо вони продуктивні, в дісну історію нашої вітчизни? Тут ми неминуче приходимо до питання соборності. «Тема соборності, - пише Шарль Маламуд, - крім роздумів про стосунок між складовою мир і складовою світ єдиного поняття мир, включає також розгляд третього значення цього слова: мир як назву специфічної інституції – селянської общини². Реалія, відповідна цьому значенню слова мир, була предметом ідеологічних баталій 1840 – 1930 рр., що прямо стосувалося подальшої долі російського суспільства. Це той мир, селянська громада, яку мав на увазі Топоров, маркуючи цим словом соціальне угруповання селян у певну спільноту задля соціально мотивованого поділу земельних наділів. Щодо історичної сутності та ролі цього третього трактування поняття мир існують декілька інтерпретаційних писемних джерел. По-перше, це результати дослідження аграрного устрою в Росії німецького мандрівника Гекстгаузена, який вказував на те, що «слов'янофіли воліли вбачати той мир, про який свідчать юридичні тексти Київської Русі (Руська правда, XIII століття)»³.

В 1856 р. Чичерін показав, що то була помилка: в Київській Русі селяни одного територіального округу

формували мир, тобто періодично збиралися, щоб призначити своїх представників, які відповідали за охорону порядку та зв'язки громади із зовнішнім світом, князем та феодалами. Хоча київський мир мав також управляти землями, якими ніхто не володів, селянин міг на свій розсуд розпоряджатися землею, якою користувався. Навпаки, той мир, який спостерігав Гекстаузен, є справжнім утримувачем (якщо не власником!) та розподільником землі, яку обробляли селяни. За Ключевським, такий мир російського, а не руського (тобто українського, русинського) зразка характеризувався такими общинними ознаками, що закріпилися лише у ХУІІ ст. як «обов'язкова рівність земельних ділянок, закріплених за кожною родиною, цілковита перевага общини над селянином, кругова порука общини у сплаті податку»⁴.

Як бачимо, змінені скрижалі культурної історії ще в ХУІ – ХУІІ ст. вплинули на ментальний розвиток української нації, а не лише на історичний процес державотворення, що досі не дійшов логічного фіналу. Вплив зовнішніх агресорів, помножений на внутрішні територіальні переділи та перекроювання політичної карти світу, змінив роль та сутність нашого національного героя.

Відтак, реконструкція цього рушія національного розвитку, у великій мірі, відбувається через зразки літературного мистецтва. Як уже було згадано, при історичній реконструкції найчастіше застосовується метод альтернативізму, як істориками, так і письменниками. У вільному користуванні і для перших і для других існують факти, датовані події, відомі історичні постаті, політичні діячі, історичні документи, а також: вигадані персонажі, маловідомі історичні особи, документи, що не вступили в дію чи були втрачені, військові та економічні союзи, що, з певних причин, не були реалізовані. Історики, за науковим кодексом честі, послуговуються перевіреними фактами, архівними даними та конкретними історичними діячами для створення офіційних історій. Тут великих розбіжностей бути не мало би... Це якщо говорити про історичну онтологію, що займає понад 70 % історичних джерел. Проте, окрім них, маємо ще історичну інтерпретацію. А ці 30% акумулюють всі альтернативи офіційної історіографії.

Інша річ – письменники. Письменників насамперед цікавлять усі доступні джерела: перевірені, офіційні, а також непевні і неспіттверджені. Останні цікавлять значно більше. А коли бракує усіх наведених джерел, то автори історичної літератури заповнюють білі плями за допомогою фантазії. Так і з'являється альтернативна історія загалом і українська альтернативна історія зокрема.

Найдавнішими часами української національної історії – маловивченими і вдатними до альтернатив – зацікавився відомий український письменник, сімдесятник І. Білик. Його роман Меч Арея, що вперше з'явився друком у 1972 році у Київському видавництві Радянський письменник зажив у читачів великої популярності, натомість автору приніс численні цькування з боку радянської влади. Справа в тому, що дія роману відбувається у V ст. на території сучасної України, а точніше – Києва і околиць. Волею автора, на карті Європи, серед стародавніх народів і племен, знаходиться місце і для пращурів українців.

У романі історія нашого народу продовжується на півтисячоліття вглиб віків, де на арені історичних баталій, поруч із кельтами, готами, фракійцями, бал-

тами, скіфами, сарматами, греками і римлянами діють наші предки. Свого головного героя, якого в офіційній історіографії називають гунським царем Аттілою, автор ототожнює з великим князем Богданом Гатилом, а літописних гунів зображує слов'янами, безпосередніми пращурами теперішніх українців, які замешкували Київ-град. «Саме така ідейно-художня тональність викликала лють у функціонерів од культури та ідеології лихих застійних часів, - пише авторка передмови до другого видання О. Апанович, - Книжку заборонили, вилучили з бібліотек, частину тиражу, яку не встигли продати, було знищено. Автора піддали злісному цькуванню в пресі, позбавили роботи й права друкуватись»⁵. До слова, друге видання роману було здійснене в передчутті незалежності України у 1990 році, через 18 років після дебюту. В умовах важкої економічної та політичної кризи, книга вийшла не таким ошатним зразком поліграфії, як перший варіант, зате не був забороненим.

За авторським викладом кодового рівня твору та його анотації у референтному рівні роману, «Меч Арея, або казання про великого князя Богдана, званого Аттілою, про незрівняну красуню Гримільду, про підступного євнуха Хрисафія та вірного воя Годечана, який порятував свого князя від наглої смерті, про імператорів Теодосія й Маркіана, про нерозважливого короля Бургундського, про коваля Людоту і зачарований скарб Нібелунгів»⁶, - на форзатці маркує І. Білик.

Власне кажучи, карколомних подій, що спіткали письменника після виходу роману в світ 1972 року могло б і не бути: не було би знищено понад 5 тисяч екземплярів нерозпроданого на той момент накладу, не мусив би І. Білик 3,5 роки перебувати безробітним і врешті влаштуватися секретарем у Всесвіт, не втрапив би в халепу заборони друкуватися, якби... ще на етапі цензури подав би твір як альтернативну історію України, в жанрову матрицю якої роман вписується ідеально. Проте, у кінці ХХ століття жанр альтернативної історії, не кажучи вже про жанр альтернативної історії України не був засвідчений в нашому літературознавстві.

Натомість письменнику довелося, задля друку роману, написати розлогий і дещо заплутаний нарис-пояснення історичних подій у світлі позиції автора під назвою Аксіоми недоведених традицій. Без авторського пояснення історичного підґрунтя роману видавництва не бралися друкувати роман. З іншого боку, як показує історія Меча Арея, і такий ухильний хід письменника, у висновку, не врятував його від переслідувань. Українці, які з'явилися на 500 років раніше за гіпотетичних пращурів росіян радянську владу не влаштовували навіть із багатотомними поясненнями. Враховуючи рамки радянської цензури та фаховий рівень радянської критики, і на фентезі-жанрах мало надії було залишитися в мережі дозволених письменників.

Щодо національного героя, то його квінтесенцією стає останній абзац роману, в якому висловлено і лейтмотив твору, і епілог фабульного відтинку структури роману: «... помер великий володар, найвеличніший з-поміж усіх володарів, яких тільки знав світ і в теперішні, й у давні, й у праминулі часи...»⁷.

Якими ж характерними рисами можна описати втіленого національного героя Богдана Гатила? Усіма основними якостями архетипного героя – володаря сили, розуму, справедливості, владності, родової ідентичності (що часто співвідноситься з національ-

ною ідентичністю), хоробрістю та почуттям відповідальності.

Сила – безумовна властивість національного героя. Причому, для українського національного героя – це фізична сила (хоч вона і переважно виступає аксіоматично), хоча остання не стає єдиною передумовою героїзму, а поєднується із силою волі: «[...] Богдан [...] підняв гатило і заходився гупати вже притоптану глину. Всі челядники й роби поставали й задивились на малого дужця, той же гупав і гупав, немов би важезний дубовий обрубок був іграшкою»⁸. Описаний інцидент належить до часу, коли Богданові Гатилі було всього 12 років.

У такому юному віці хлопець був уже мужнім, як дорослий чоловік, і мав силу волі подолати страх, що зображено в епізоді його першої неочікуваної битви під час раптового набігу кочівників.

Пізніше, у зрілому віці, княжич Богдан виявить і такі риси як мудрість і неабиякий розум, що автор роману зобразив у епізоді з Бургундським королем.

Дуже важливий і своєрідний маркер національного героя має саме український герой: тісний зв'язок з пам'яттю роду, що часто виражений глибокою прив'язаністю до батьків, якої не описано у героїв інших народів. Скажімо східні воїни, як і воїни північних народів, напротивагу слов'янським витязям, виховувалися окремо від родини, щоб родовий зв'язок не завадив виховати залізну волю і – що гріха таїти – необхідну очільнику війська черствість та безкомпромісність. Богдан Гатило ж, після виявленого бойового таланту і визначної сили та вправності, коли військова небезпека минула, виявляє психічний портрет нормального 12-річного підлітка, що потребує материнської ласки та підтримки: «Він стрибнув на землю й опинився у материних обіймах. / - Мамо... / Се було перше слово, на яке Богдан спромігся»⁹.

Справедливість і відповідальність князя Богдана зображена у всіх епізодах, протягом розгортання фабули роману, та зумовлена довірою русичів до князя, якого самі обрали у стольному Києві, адже вбачали у ньому керівника і захисника.

Щодо альтернативної історії та історії, описаної в романі, - точка бифуркації реальної історіографічної практики лежить поза межами роману Меч Арєя і перебуває у фабульному полі роману Похорон богів, у якому автор деталізує і персоналізує історію міжусобиць князів Київської Русі¹⁰. Події в романі Меч Арєя розпочинаються альтернативноісторичною хронікою з 376-го року, коли «Великий князь київський Велимир повстав усією Руссю, й скинув конунга Германаріха готського...»¹¹.

Часові межі, пов'язаних історичним тлом романів Меч Арєя та Похорон богів, завершуються 988 роком і взяттям престолу князем Володимиром і його спланованим вінчанням, що мало продемонструвати, як «... пихата Візантія вклонилася Русі»¹². Неомовленим, проте очевидним, вислідом образного рівня роману Похорон богів виступає геополітична і економічна причини прийняття християнства у Київській Русі, а не емоційно-психологічна потреба населення в оновленні віри. Підсилює це переконання епілог роману, де розповідається про спалення язичницьких богів після хрещення русинів Володимиром, що двоєко сприймалося людьми: одні веселилися (ті, що були хрещені раніше), а інші – голосили. «Я ж обоявся невіголосів, викопав Дажбога золотого вночі, й пропустили мене через Подільську браму вірні люди, котрі шанували дідний закон, і поніс я Дажбога до

Хрещатого яру, й вирив яму ... й схоронив там, нема-бо нічого вічного під небом і на небі...»¹³.

В кожному разі, альтернативна історія, що належить до періоду Київської Русі та питанню прийняття християнства мало турбувала владу, яка навідріз відмовлялась вбачати історичну правду і в тому, і в тому. Отже, І. Білик узявся за античну Грецію і Рим та Історії Геродота. Так з'явився роман Золотий Ра, що вийшов у світ 1989 року. Саме за цей твір він одержав літературну премію ім.Т.Шевченка.

У 70-80-х роках минулого століття на арену фантастичної літератури українського літературного процесу виходить В. Владко. Його фантастичними творами починають зачитуватися підлітки і прихильники жанру наукової фантастики. Проте, можливо, несамохіть письменник закладає підвалини жанру альтернативної історії. У 1980 році виходить роман Нащадки скіфів. Самим автором він маркований як історико-фантастичний роман про культуру і побут давніх мешканців Причорномор'я. Проте видавництво підзаголовок і жанровий маркер дещо змінило: Науково-фантастичний роман¹⁴. Науковий він, на думку редакторів, напевно, тим, що на образному рівні твору персонажами виступають науковці – геологи і археологи, - а фантастичний – через те, що стосується української історії. Якщо ж говорити без іронії, то на момент появи твору В.Владко про альтернативну історію як жанр на теренах радянської літератури ніхто не говорив, а оскільки роман має забарвлення пригодницької літератури і на сюжетному рівні містить історію наукової експедиції, яка здійснює феноменальну знахідку часів Скіфської культури, і частково дія роману відбувається у нереальному хронотопі – у час цивілізації скіфів, то роман зарахували до продуктивного і популярного, саме в той час, жанру наукової фантастики.

Минуло з десяток років - і ще одна загадкова подія української історії почала хвилювати письменників.

Постмодерний роман альтернативна історія В. Кожелянка Конотоп вийшов друком у 1998 році у видавництві Кальварія. Точка дивергенції в творі припадає на 28-29 червня 1659 року, тобто на дату битви під Конотопом.

Доволі слизька та багатозначна історична подія, в певному сенсі, вузлова для української історії, яку більшість письменників та істориків воліли оминати. Різномісний науково-публіцистичний аналіз цієї історичної події подано у збірнику наукових праць Конотопська битва 1659 року¹⁵, яку видав 1996 року Центр східноєвропейських досліджень. Безсумнівно, збірник статей має національну конотацію (вона, фактично, й додає вартості виданню). Однак, для нашого дослідження, воно цікаве тим, що, попри історіографічне та довідкове значення, книга містить велику кількість альтернативних варіантів розвитку української держави (якби битва мала інший вислід та якби українська сторона більш вдало скористалась перемогою), описаних авторами вміщених нарисів та статей.

Власне, керуючись такою установкою, В. Кожелянко створює 10 віртуальних варіантів України після Конотопської битви, записує їх конспективно як підготовчі тексти до репортажу віртуально присутнього на полі бою журналіста з майбутнього (тобто нашого сучасника) Авторвізії Самійленка.

Десять варіантів розвитку – це практично всі можливі напрямки позитивного наслідку Конотопської

битви. І майже всі ці варіації неймовірні аж до бурлескного вигляду. З якою ж метою їх подає письменник? «В. Кожелянко володіє широкими знаннями в різних царинах людської діяльності, а історію, безперечно, знає досконало. Проте він не вважає себе історичним письменником у класичному розумінні. Історія його «цікавить як предметний посередник, за допомогою якого можна сформулювати відповіді на ті виклики, що їх кидає нам сучасне і майбутнє»¹⁶. Отож, простудійовані письменником матеріали щодо Конотопської битви, допомогли самому авторові створити адекватне уявлення про те, з чим він має творчо попрацювати.

Сага про переможний поступ України не була самоціллю творчих шукань письменника. Іронічно-патріотична Дефіляда в Москві була сприйнята критиками в дещо примітивному вигляді. В Конотопі В.Кожелянко сподівався створити панорамний ефект сукупності альтернативних можливостей, щоб читач переконався, що втіленими можуть бути як позитивні, так і негативні, чи нейтральні варіанти. Зміна спрямування історії іноді залежить від незначних (на погляд великої історії) подій та постатей. Так званий ефект точкового втручання використав В. Кожелянко для сюжетного конструювання. Одночасно цей хід письменника слугував для втілення ідейного шару твору: історію можна змінити, історія не є константою, історію змінити не важко, для цього необхідно докласти зусиль у потрібному місці та вчасно.

Модель вказаного принципу – це фактична фабульна схема роману Конотоп. Кутом проєкції сюжетної лінії на полотно твору роман кардинально відрізняється від Дефіляди в Москві. А те, що на цей твір майже немає відгуків та жодної форматної рецензії, цілком закономірна річ: В.Кожелянко зарано віддав у друк наступний роман і Конотоп опинився в тіні Дефіляди.

Конотоп – один із небагатьох творів В.Кожелянка, який має прямий сюжет. Тобто оповідь ведеться послідовно хронологічно та логічно. Спочатку Автовізію Самійленку пропонують здійснити астральну подорож у часі (доволі напрацьований спосіб переходу до альтернативної розвилки та самої точки дивергенції). Наступним важливим елементом твору в жанрі альтернативної історії є власне історичне тло, яке передує новій історичній гілці. Тож Кожелянко, в режимі огляду, який став основним способом викладу матеріалу в творі, подає відомі цитати з історичних записів, хронік. Вони необхідні авторові не тільки як жанровий елемент, а й для підготовки читача, який, може трапитись, зовсім не обізнаний з цією історичною епохою України. «Подальша історія подана у вигляді газетних статей Автовізія Самійленка, який, замість написання лише замовлених репортажів для Ночі, пише в усі видання, які згідні йому платити: патріотичні, проукраїнські, промосковські, сіоністські, проамериканські, промусульманські і т.д., стилізуючи, пристосовуючи повідомлення під формат кожної з газет»¹⁷.

За визначенням газети Книжник-Ревю, Конотоп є «блискучою пародією на сучасну медіа-проституцію»¹⁸ - Книжник-Ревю завжди позиціонував себе контроверсійним, безапеляційним та богемним друкованим органом. Безумовно, В.Кожелянко зображує одне з Янусових облич сучасної журналістики, проте робить це вишукано, мимоволі читачеві спадає на думку, що вправний, обдарований та позбавлений комплексів журналіст, здатен проаналізувати

подію, усі її причини, чинники та наслідки й описати її, згідно з ракурсом видання, навіть у нашому українському суспільстві перетворюється з маріонетки на маніпулятора. А отже, Автовізія – є носієм латентної небезпеки.

Весь фарс та злободенність проблеми нагадують старий письменницький анекдот про те, що прожити життя може кожен, а ось отримати за його опис гонорар – тільки письменник. Протягом усього сюжету маємо нагоду спостерігати, як Автовізія Самійленко пропускає повз вуха свою інтенційну силу, розмінюючись на сумнівні гонорари (адже, ніхто не гарантував йому повернення додому в часі, отже, не відомо, чи він отримав би грошову винагороду за форматизовані статті). Але у розв'язці твору Автовізія Самійленко реалізовує закладену автором потенційну можливість (прообраз Самійла Самовидця) та обирає альтернативну Україну замість гонору та гонорару: «Тому я, Автовізія Самійленко, залишаюсь тут. [...] буду скверну випікати на тілі України...»¹⁹. А в кінці ХХ ст. залишиться мандрівний дяк, якому, на думку журналіста, має сподобатись у майбутньому. Блокбастер про те, як писар з ХІХ ст. розклепить очі на редакційному м'якому куточку, Кожелянко написати не взявся. Зате «Ця іронічна, начебто прихована, алюзійність довершує і увиразнює постмодерну ауру роману»²⁰, - вказує в дослідженні М. Максимюк.

Автовізія залишився, щоб змінити історію, проте останнє слово в романі (у прямому значенні) – може. Багатозначний сенс поєднує сумну дійсність та альтернативну реальність. Кожелянко прагнув створити простір для реваншу України, хоча б ірреального. А вийшла знову точка дивергенції та непевна ситуація розвитку України.

Головний ментальний капкан українців – це генетично закладене небажання та невміння консолідувати зусилля заради досягнення спільної мети, хронічна неповага до співгромадян, яка, як показують події останніх років (після 2014 р.), поступово відпрацьовується, хоча, на жаль, дорогою ціною. У романі Я, зомбі Л. Кононовича вустами одного з героїв, Мурата, автор про цю проблему говорить так: «Мене дратує [...] оця хлопська вдача українців [...] Аби лиш не мене! [...] Щоб на Кавказі когось одного зачепили – то вся нація сказала б! [...]»²¹. Звідси випливає постійний брак зразкового героя, якого хотілося б наслідувати. З реального життя проблема переходить до художньої літератури. Вроджена цілеспрямованість, меткий розум та гідність Автовізія Самійленка допомогли персонажу подолати другу ваду. Проте перша – глибинна – продовжувала справляти вплив на вчинки героя аж до кінця твору. І послаблення задекларованої я – позиції прийшло тільки під дією інших обставин, а саме: перебування на полі бою під Конотопом. Перемога (хай і втрачена пізніше) вселила надію та впевненість у Автовізія.

Суперечливий образ персонажа – часто пишуть у тій чи тій формі, характеризуючи роман В. Кожелянка. Ця очевидна та завжди присутня ознака яскравого сильного головного героя, яким може зацікавитись читач, і який має потенцію для реалізації сюжету і втілення авторських задумів, насправді сутнісно не описує його. Для того, щоб у романі відбувався внутрішній розвиток персонажа (а особливо – головного дійового персонажа), його постійно супроводжують особистісне боріння і зовнішні несприятливі та сприятливі обставини, які суперечать попередньому, щоразу оновлюваному, образу персонажа.

Поступове розкриття усіх компонентів образу головного героя, а наприкінці твору, – усіх персонажів, реалізує текст як мистецький твір в уяві реципієнта. Усі інші елементи й рівні тексту, разом з двохфазовістю, допомагають розкрити алгоритми й засоби його втілення. Філософсько-літературознавчі роздуми з цього питання читаємо у праці французького есеїста М. Бланшо: «[...] Коли немає нічого, то образ тут знаходить умову своєї з'яви, та відразу ж зникає. Образ потребує нейтральності і стирання світу [...] Образ промовляє до нас, тож видається, ніби він промовляє зсередини нас [...] Щастя образу – в тому, що він є межею біля невизначеного»²². Образ у художньому творі відмежовує, так би мовити, територію впливу на ознаки й дії, що функціонують у ньому. Кожен художній твір, поетичний, прозовий чи драматичний, можемо розглядати як галерею образів. Такий підхід часто застосовують у шкільних курсах літератури, адже відслідкувати образну систему твору доволі просто, для цього необхідно прочитати твір, а теоретична підготовка реципієнта тут, хоч і має значення, проте не стає визначальним фактором. Крім того, визначення образних систем допомагає читачеві встановлювати асоціативні зв'язки між різними творами, мистецькими епохами, в які вони з'явилися.

Попри всі альтернативні варіанти, політичний реванш України в романі Конотоп залишається уявним та ефемерним. Здійснення його може відбутись.

Натомість у Людинці пана Бога він розгортається в масштабну картину та створює декларативний план дій. За притаманною авторській манері іронією приховано Кожелянкову громадянську позицію: «Держава без ідеології – це просто територія»²³. А оскільки ідеологію перероблено на т. зв. демократію теорій, то виходить, що всі ловлять всіх, (перезфразований вислів Сенеки). На формально-змістовому рівні панорамного ефекту автор досягає завдяки улюбленому веденню оповіді у репортажному стилі, який, своєю чергою, допомагає дозувати інформацію про перебіг різних сюжетних ліній в шаховому порядку.

На рівні текстових жанротворчих чинників маємо детальний і прискіпливо-уважний опис усіх персонажів першого та другого плану, як позитивних (тобто, головний герой та оточення), так і антагоністів. Назарія Кравченка та Теофіла Левицького автор описує в ретроспективі їхніх органічних занять: Теофіла – в художній майстерні, а Назарія – під час п'ятити. Дозовано читач дізнається про ширшу біографію персонажів. Проте не меншу вагу та увагу надає письменник й антагоністові цих героїв – начальнику п'ятого відділу, осавулові СнБ Матвію Матвійчуку: «[...] А він, здається, не такий вже довбня, як про них кажуть у колах вчорно незадоволеної інтелігенції – вбраний модно, сорочка навіть американська, мешти італійські, годинник швейцарський, підстрижений по-києво-могилянськи. Франт! [...]»²⁴.

Тож пан Матвійчук ловить очільників жадливої антидержавної організації Онуки Святослава, які влаштували акцію Шевченківські дні у Чернівцях і протягом кількох днів пограбували державний бюджет на кілька мільйонів, викравши золоті бюстики Тараса Шевченка, що призначались для кабінетів держаних чиновників.

За зовнішньою схожістю, під пильне око М.Матвійчука потрапив мандрівний філософ Назарій Кравченко, який попереднього року ніс дубовий

хрест на гору Цецино. Врятувати останнього від розправи внутрішньої служби безпеки може хіба алібі: доведене перебування під час скоєння злочинів у майстерні Теофіла Левицького.

Постмодерний роман в жанрі альтернативної історії Людинець пана Бога вийшов друком у 1999 році у видавництві Кальварія. Точка дивергенції в творі припадає на час та події, описані в романі Конотоп. Саме цим кроком (та ще повторюваними персонажами, хоч із дещо іншими функціями) автор поєднав романи Дефіляду в Москві, Конотоп та Людинець у трилогію.

Продовжуючи в третій частині з'ясовувати політичний лад України, застосовуючи метод бесіди, проповідник Назарій Саваатович Кравченко продукував свої нові заповіді релігійної організації Іній світла перед паном осавулом Матвійчуком. У розмові чиновник висловлювався доволі химерно, як на державного службовця: «[...] Назва як для екзистенційної поеми – так нічого [...] але в чому суть вашого вчення?». У відповідь Назарій сказав, що поки не знає, зате йому явлено десяту заповідь: Будь в свободі!. Цілком імовірно, якби реальні чиновники читали книги Кожелянка, то заповідь перетворилась би на лозунг, без жодного інею і без світла.

«Зухвалий, цинічний, але талановитий журналіст»²⁵ Автовізій Самійленко знову з'являється в полі подій третього роману дефілядного циклу. Він бажає взяти інтерв'ю в батька Теофіла Левицького – героя роману Дефіляда в Москві. Це йому не вдалося, через відмову пана Левицького-старшого від будь-яких інтерв'ю.

Без жодного трепету, навіть з деяким відстороненням, автор уводить епізодичного персонажа – письменника Василя Кожелянка, який живе у с. Кам'яна й навіть телефона не має, зате «за великим рахунком нічого не перекутив у романі Дефіляда в Москві, - за що старий генерал Левицький, - сухо йому подякував»²⁶.

Відвертий та епатажний крок письменника слугує в романі не стільки засобом творення сатири, скільки способом вибудування справжнього історичного тла, на якому, після точки дивергенції, планується альтернативна історія та, вже поза романом, проектується конвергенція уявного політичного реваншу та українського національного життя.

Під час розмови про книги, інтерв'ю та письменника Василя Кожелянка, Теофіл Левицький дізнається про нову біду Автовізії, в яку «він мав нещастя вскочити»²⁷. Йдеться про фатальне кохання до незнайомки, яку Автовізій називає Чорно-Зеленою. Саме тут відгалужується окрема сюжетна лінія – любовна, та сплітаються долі двох різних персонажів.

Любовні драми у виконанні В. Кожелянка відбуваються в різних творах за схожим сценарієм. Усі кохання – обов'язково нещасливі, трагічні, нікчемні, раптові та випадкові. Деструктивізм кохання поглиблюється з фабульним сходженням. Відтак, для реалізації цього задуму необхідні негативні, статичні, бліді жіночі образи. Їх у Кожелянка – ціла галерея: чорний і зелений – кольори одягу коханої, парфуми – завжди нові та п'янки, блакитні очі тону неба, але ці красиві ескізи персонажів не мають динамізму, внутрішнього рушія, отже, жінки – ляльки моменту сюжету. Щось на кшталт прототипу жінки в поезії Романа Жаківа «[...] Я знімаю з тебе пальто, / черевички, спідницю, жакетку [...] Лиш позбувся сторонніх речей, / придивився: / А... де ти?»²⁸.

Натомість маскуліні персонажі набувають граничної, майже неврозного характеру, чуттєвості, романтичності, сентиментальності, емоційної вразливості, ледь прихованої під зовнішньою цинічністю та гедоністичністю світогляду.

У цьому ключі, найвиразніша новела Щастя з книги Логіка речей. Гіперпоширення на неї може бути епізод роману Людинець з Автовізієм та Чорно-Зеленою Софією. Типова схема розвитку цієї сюжетної перегонки (за С. Мітосек) відбувається й у аналізованому романі: пристрасть героя переходить рубікон часу й мусить або розтанути, або перерости у шлюб чи серйозні стосунки з побутовим елементом. Герой вагається, й жінка обирає перший варіант, далі він обирає: між самогубством і життям та зупиняє логічний вибір на житті й щоденних радощах.

Тут варто зробити ремарку щодо схем сюжетного (внутрішнього) та жанрового (зовнішнього) альтернативізму. У додатках подані схеми внутрішнього альтернативізму в трьох романах дефілядної серії. Щодо зовнішнього – то він слугує консолідуючим фактором, що поєднує три романи в серію або, за деякими авторами, зокрема І. Сидором-Гібеліндою, – у трилогію. Накладання схем реальна історія + точка дивергенції + відгалуження + імовірні альтернативні відгалуження = роман АІ + інтерпретація у Дефіляді, Конотопі та Людинці створюють стилізаційне обрамлення саги, яка триває протягом кількох поколінь. До прикладу: Дмитро Левицький з Дефіляди в Москві та його син – художник Теофіл Левицький, який діє в романі Людинець пана Бога.

В. Кожелянку можна закидати схематичність та незавершеність жіночих образів, постійну песимістичність в описі взаємин чоловіка й жінки. Проте письменник розробляє занедбану в українській літературі тему психологічного переживання пристрасті та саме його чоловічу модель. Наша література перенасичена соціальними стражданнями, боротьбою за свободу в усіх сенсах, темою самотності та значення митця в суспільстві. Любов в українській літературі – це стосунки матері та дитини, дружини і чоловіка, втрата чоловіка чи дружини, розлука з коханим, спогади про любов юності, сексуальні стосунки молодих людей, цинічне або продажне кохання, нетрадиційні зв'язки. Тобто за кілька століть літературного процесу описано все, окрім психологічного стану закоханості двох людей у двох окремих ракурсах, адже цю складну справу на себе побоялися взяти письменники, та з різних причин уникали доторку до потаємних глибин людського ества.

Подолання ще одного ментального комплексу українців узяв на озброєння своєї прози В. Кожелянко. Існує думка, в літературознавчій науці її розвивали С.Павличко та В.Агеєва, що в ментальному підрунті картини світу українця переживання фатальних пристрастей, особливо сексуального потягу, вважається табуованим. Експонента розвитку негативного сприйняття цього пункту продовжувала та продовжує свій нескінчений графік під дією зміни важелів впливу.

Найважливіші чинники: релігійна домінантна складова світогляду українця, традиція сімейного побуту, канонізація рис жінки та чоловіка, деміфологізація пристрасті (канон українського реалізму), що призводить до асоціативного зв'язку пристрасть – сексуальність – зрада, вплив художньої літератури, в якій часто фрагментарно зображені пристрасті, мають патологічний характер, деструктивну функцію,

демонологізація пристрасті в європейській літературі (вплив католицизму на середньовічну літературу та загалом – християнська доба старозаповітних пристрастей).

Треба зауважити, що романтичне кохання та пристрасть (до протилежної статі, насолод їжею, напоями, враженнями, екзотичними речами тощо) є основними темами мистецьких праць. Зокрема, у літературній класиці маємо сотні й тисячі творів, в яких описані пристрасті. Однак вони переважно мають функцію сюжетного каталізатора, сутнісної ознаки персонажа, проблеми твору, теми твору, епізоду фабули та ін. Проте прозові речі, в яких пристрасть дійового персонажа стає ідеєю твору – можна перерахувати на пальцях. Наприклад, Смішні кохання М. Кундери, Страждання молодого Вертера Й.Ф. Гьоте, Гіперболоїд інженера Гаріна О. Толстого, Клітка для вивільги В. Даниленка.

Повертаючись до сюжетної лінії пошуків Автовізія у Людинці, розгляньмо ретроспективу дії в момент сюжету, коли художник Теофіл та журналіст Автовізії пішли на пошуки Чорно-зеленої: «Проїшлися. Чорно-Зелену не знайшли. Зате знайшли на свою голову двох прогресивних інтелектуалок без зайвих комплексів [...] ледве того чуда збулись [...] Вранці було все, як завжди [...]»²⁹. Діяльна й амбітна натура Автовізія перебуває у постійному пошуку всепоглинаючого заняття, яке дасть йому можливість перемкнути увагу з нещасливого кохання. То він планує писати вірші, то відмовляється від задуму і думає взятися до політики. Безперервний конфлікт між прагненням свободи (тобто екзистенцією буття, привалюванням духовного, інтелектуального над тілесним) та жаданням щастя (затишку, визначеності, егоцентричного потамування пристрастей та насолод) викликає емоційно-експресивну оцінку подій та надмірне бажання проаналізувати свої життєві рішення.

Автовізію Самійленку починають снитися незвичайні сни: «Снилось йому, що його жовтий, схожий на молодого лисича, пес Понтій заслаб на черевце і лежить у траві, а сусідський чорний з білою манишкою на грудях, з вухами – одне догори, друге вниз, – малий песик Кузик мельдує, як чемний школяр вчителю, про свого шкідливого товариша: «Ми з ним ходили собі по толоці, і Понтій їв товчене скло, я казав йому, аби не їв, а він їв»³⁰. Архетипна роль друга у багатьох народів, зокрема і в українців, співвідноситься з образом собаки. «Собака – символ вірності, непідкупності, мудрості [...] Собака своїм гострим слухом розпізнавав небезпеку, а тому навіть найхитріший звір не міг заскочити людину зненацька [...] Предки вірили, що душі померлих утілюються в собак [...]»³¹. Цей асоціативний зв'язок настільки давній і глибокий (пес був однією з перших приручених тварин у господарстві), що справджується для речей, що мають назву з переносним значенням собаки: сузір'я Пса, дикий пес (рослина) та навіть вовк – вільний собака. Згадати хоча б вірш буковинської поетеси І. Кейван «Мої вовки мене не зрадять»³². Авангардистська поезія, написана в нарисовій стилістиці, верлібр з елементами потоку свідомості, заснований на архетипному значенні собаки-вовка: «...І лиш одне тут має Владу: / Мої вовки / Мене / Не зрадять / Вовки не зраджують своїм»³³. Отож, вірний друг Автовізія – лисич Понтій втілює протиріччя свого господаря. Ім'я Понтія Пилата та рудий колір, що символізує в народних казках хитрість, підступність, і

протилежа архетипна роль пса – усе це можна тлумачити як ототожнення Автовізієм Самійленком себе з рудим псом у сні.

Пес Понтій їсть скло, попри вмовляння Кузика, тобто свідомо намагається знищити сутність, закладену в його життя й так подолати суперечність вчинків та їх мети. Важливим чинником стає продовження сну. Коли Автовізію запитує Кузика, чи здохне тепер Понтій, чорний собака відповідає: «[...] ми, пси, – живучі, та й шлуки у нас такі, що все перетравлюють [...]»³⁴. Питання в тому, чи встигне усе перетравити й продумати сам Автовізію, адже колізія вже доходить апогею, лещата сигуранца стискаються, на Онуків Святослава накинута сіті змови.

В той час як від можливого арешту Назарій Кравченко та Автовізію Самійленко перехувалися у садибі пані Зіни в Кам'янець-Подільському, в Україні повним ходом ішов передвиборчий процес. Діючий Президент України Ярослав Стеценко з допомогою своїх радників розробив геніальну й перевірену досвідом передвиборчу стратегію. Цілий розділ роману Народоκραйчне демовладдя В.Кожелянко присвятив докладному й захоплюючому опису виборчих політехнологій.

У вирі політичних скандалів Автовізію Самійленко продовжує робити кар'єру. Вже після щасливого переобрання Ярослава Стеценка Президентом України, саме він бере перше інтерв'ю в очільника держави.

Пророк Назарій Кравченко отримав від вищих сил дозвіл доживати земне життя, ймовірно зі своєю коханою Зіною, хоча, можливий варіант – із Чорно-Зеленою. Теофіл Левицький продовжує малювати та повертається до родини, оскільки його кохана Софія також обирає собі – життя, проте, окреме від Теофіла.

Усіма силами й засобами В.Кожелянко зачинив та запечатав двері, вікна та малі шпарини у дефілядній прозі. Зробив це, за його словами, задля уникнення самоповторів: «Щодо самоповторень, то треба зазначити, що вся проза, яка вийшла у п'ятитомнику Дефіляди [інколи до цієї серії романів зараховують, окрім перших трьох ще ЛжеNostradamus, Тероріум - авт.], становить такий собі цикл (або серіал), що ґрунтується на історичній фантастиці, політичних мотивах, антиутопічних моделях, елементах фентезі та гротескно-пародійному дискурсі, а отже, передбачає певні, подібні між собою схеми»³⁵. Можна припустити, що письменник стомився витягувати й закручувати історію в альтернативах. Сигналом зміни творчого спрямування стало оповідання Чайна ейфорія: «[...] Тобто я завершив дефілядний період [...]»³⁶ – зізнається в черговому інтерв'ю В. Кожелянко.

Висновки. Розглянувши прошарок творів альтернативної історії в українській літературі, що містять активний рівень творення образу національного героя України, бачимо, що найважливішими чинниками, що визначають його риси є: релігійна домінантна складова світогляду українця, традиція сімейного побуту, канонізація рис жінки та чоловіка, деміфологізація пристрасті (канон українського реалізму), що призводить до асоціативного зв'язку пристрасть – сексуальність – зрада, вплив художньої літератури ХХ століття, в якій часто фрагментарно зображені пристрасті, мають патологічний характер, деструктивну функцію, демонологізація пристрасті в європейській літературі (вплив католицизму на середньовіч-

ну літературу та загалом – християнська доба старо-заповітних пристрастей).

Таким чином, бачимо яскравий приклад національного героя України, що володіє всіма характерними рисами національного героя, а також певним набором рис антигероя, щов романі Людинець пана Бога вирівнює оптимістичні завершення всіх сюжетних ліній, а фабульна конструкція вивершується та становить завершений стилістично й тематично збірник текстів, очевидно, для того, щоб із останньою крапкою Людинця припинити альтернативну історію та дефілядну серію В. Кожелянко.

References:

- ¹ Haleta Olena Vid antolohiyi do ontolohiyi: antolohiya yak sposib reprezentatsiyi ukraiyns'koyi literatury kin. KhKh – poch. KhKh stolittya : monohrafiya / Olena Haleta. – K. : Smoloskyp, 2015 – 516 s.
- ² Yevropeys'kyy slovnyk filosofiy: Leksykon neperekladnostey. Per. z fr. – T. 1. – Vyd. druhe, vypravl. – K. : Dukh i Litera, 2011. – S. 348.
- ³ Yevropeys'kyy slovnyk filosofiy: Leksykon neperekladnostey. Per. z fr. – T. 2. – Vyd. druhe, vypravl. – K. : Dukh i Litera, 2011. – S. 249.
- ⁴ Klyuchevs'kyy, Sochynenyaya, t. 2, Kurs russkoy ystoryy, s. 297.
- ⁵ Bilyk I. Mech Areya. Roman. – K. : Vyd. khud. l-ry «Dnipro», 1990. – S. 6-7.
- ⁶ Bilyk I. Mech Areya. Roman. – K. : Vyd. «Radyans'kyy pys'mennyk», 1972. – S. 5.
- ⁷ Ibid., S. 402
- ⁸ Bilyk I. Mech Areya. Roman. – K. : Vyd. khud. l-ry «Dnipro», 1990. – S. 12.
- ⁹ Ibid., S. 16
- ¹⁰ Bilyk I. I. Pokhoron bohiv: Roman. – K. : Rad. pys'mennyk, 1986. – 574 s.
- ¹¹ Bilyk I. Mech Areya. Roman. – K. : Vyd. «Radyans'kyy pys'mennyk», 1972. – S. 7.
- ¹² Bilyk I. I. Pokhoron bohiv: Roman. – K. : Rad. pys'mennyk, 1986. – S. 569.
- ¹³ Ibid., S. 570-571.
- ¹⁴ Vladko V. M. Tvory. – T. I Nashchadky Skifiv. Naukovo-fantastychnyy roman. / Mal. H. V. Malakova / V. M. Vladko. – K. : Veselka, 1980. – 574 s.
- ¹⁵ Konotops'ka bytva 1659 roku [Tekst] / nauk. red. S. Bondar. – K. : Tsentri skhidnoyevrop. doslidzhen', 1996. – 178 s.
- ¹⁶ Pys'mennyky Bukovyny druhoi polovyny KhKh stolittya: Khrestomatiya. Chastyna 2. – 2-he vydannya, dopovnene [Tekst] // Uporyad. B. I. Mel'nychuk, M. I. Yuriychuk. – Chernivtsi: Prut, 2003. – S. 367.
- ¹⁷ Maksymyuk M. Onimnyy prostir postmodernist's'koho tekstu (na materialy tvoriv Vasylya Kozhelyanka) [Tekst] / dys. na zdobuttya nauk. st. kandydata nauk M. Maksym'yuk. – Chernivtsi : Ruta, 2012. – S. 100.
- ¹⁸ Boychenko O. Kozhelyand [Tekst] / O. Boychenko // Knyzhnyk revyu. – 2002. – sich. (N. 1). – S. 10.
- ¹⁹ Kozhelyanko V. Defilyada. Romany [Tekst] / V. Kozhelyanko. – L'viv: Kal'variya, 2007. – S. 224.
- ²⁰ Maksymyuk M. Onimnyy prostir postmodernist's'koho tekstu (na materialy tvoriv Vasylya Kozhelyanka) [Tekst] / dys. na zdobuttya nauk. st. kandydata nauk M. Maksym'yuk. – Chernivtsi : Ruta, 2012. – S. 154.
- ²¹ Kononovych L. Ya, zombi [Tekst] / L. Kononovych. – K. : Dzherela M, 2000. – S. 89.
- ²² Blansho M. Prostir literatury. Ese [Tekst] / perekl. z frants. L. Kononovycha. – L'viv : Kal'variya, 2007. – S. 241.
- ²³ Kozhelyanko V. Defilyada. Romany [Tekst] / V. Kozhelyanko. – L'viv: Kal'variya, 2007. – S. 370.
- ²⁴ Ibid., S. 259.
- ²⁵ Ibid., S. 268.

- ²⁵ Kozhelyanko V. Defilyada. Romany [Tekst] / V. Kozhelyanko. – L'viv: Kal'variya, 2007. – S. 269.
- ²⁶ Ibid., S. 272.
- ²⁷ Roman Zhakhiv Mistahohiya. Poeziyi [Elektronnyy resurs] / V. Serdulets' // Rezhym dostupu: <http://r-zhakhiv.vkursi.com/1017.html> (14.11.2012).
- ²⁸ Kozhelyanko V. Defilyada. Romany [Tekst] / V. Kozhelyanko. – L'viv: Kal'variya, 2007. – S. 274.
- ²⁹ Ibid., S. 274.
- ³⁰ Voytovych V. Ukrayins'ka mifolohiya [Tekst] / V. Voytovych. – Vyd. 2–he, stereotyp. – K. : Lybid', 2005. – S. 532.
- ³¹ Keyvan I. Tremtinnyya sfer [Elektronnyy resurs] / I. Keyvan, 2013. – Rezhym dostupu : <http://i-keivan.vkursi.com/2679.html> (20.06.2014).
- ³² Ibid.
- ³³ Kozhelyanko V. Defilyada. Romany [Tekst] / V. Kozhelyanko. – L'viv: Kal'variya, 2007. – S. 274.
- ³⁴ Kozhelyanko V. „Ya zakinchiv defilyadnyy period” : [interv"yu] [Tekst] / viv O. Boychenko // Potyah 76. – 2002. – N. 1. – S. 43.
- ³⁵ Ibid.

Anistratenko Antonina. Model of the national character in Ukraine as a historiographical result. The difference between national and state history realises on a global scale. It is very significant and motivates alternative stories and alternatives historical field in the ontology area and historical interpretation at ones. The starting point of history is mostly state issues Reunion, its civic identity and political independence. Transcultural concept of national character is used successfully in the economically and socially developed countries. Though it may seem irrational, but the point of view is transforming usually in sphere of state history, which, in an ideal scenario, coincides with national history at least in terms of historical simulation.

Due to the specific history of Ukraine, the mentioned coincidence of historical models can not be considered nowadays. Everytime we are going to read or to speak about the glorious past, implies narratee national history, as the history of the state, that is compared with the independence. This kind of freedom could not be considered the doctrine of historical worldview, but often becomes a phantom of provocations and historical periphery.

Therefore, an historical simulation - a national hero gets ontological operation in the field of national alternative historic: he is always Ukrainian national hero and never a national hero in Ukraine. Special historical influence of identity gives the similar result only if to glance at it firstly. After deeper research difference became truly, because the Ukrainian national hero or character may got approval or may have disapproval, it can reach good or bad features and involve eventfulness, create cognitive models of historiography. National Character of Ukraine has instead valence of words connected Hero of Ukraine, which contains a hermeneutic meaning approval.

These programmatic models are ideal for historiography and history of the event series, however, alternative histories, are in the field of national or state history. But the alternative history characterizes by the goal of reconstruction, escape the missed component in state history of Ukraine, it tries to renew its high-quality replacement for political history.

So, the reconstruction was performed in an alternate history, because it was made in the situation of big distance and great difference between the national and state history of Ukraine. What is a reason which prevents alternative stories fit into the real history of our fatherland? This question is trying to answer the proposed article.

Key words: History, historiography, alternate history, national hero / character, literary model, modern literature.

Аністратенко Антоніна – кандидат філологічних наук, викладач кафедри суспільних наук та українознавства ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет». Коло наукових інтересів: літературознавство,

мовознавство, викладання української мови як іноземної, соціальна реабілітація дітей з психофізичними вадами. Автор 82 наукових праць, статей, розвідок, у тому числі 3 монографій.

Anistratenko Antonina – PHD, lecturer of the Department of Social Science and Ukrainian Studies in Higher State Establishment of Ukraine “Bukovinian State Medical University”. Research interests: literary criticism, linguistics, teaching Ukrainian as a foreign language, social rehabilitation of children with mental and physical disabilities. Author of 82 scientific publications including 3 monographs.

Received: 02-11-2016

Advance Access Published: December 2016

© Anistratenko A., 2016